

A második téma azt a 7 tanulmányt öleli föl, melyek a magyar nyelven kívülre helyezik a hangsúlyt. GUEORGUI ARMIANOV a szociolektusokkal kapcsolatos terminológia káoszában próbál némi rendet teremteni (2: 167–179). Ehhez megvizsgálja az angol nyelvű országok, a bolgár és az orosz nyelvű szakirodalomban fellelhető terminológiát. KOVÁCS MAGDOLNA a finn–magyar szótár írása során felmerülő standardizálással kapcsolatos kérdésekre hívja fel a figyelmet (2: 181–190). Bekerültek a szótárba olyan szavak is, melyeknek még nem volt kodifikált változata. Ilyenkor dönteni kellett, melyik változat kerüljön a szótárba. Helyesírási kérdések is felmerültek. A dilemmák megoldásához egynyelvű szótárakhoz, valamint a Google találataihoz fordultak a szótárírók. ALEKSANDER YEGOROV és SALÁNKI ZSUZSA az udmurt nyelvvel kapcsolatban beszélnek a felcserélő kétnyelvűségről (2: 191–200). Az udmurt gyerekek és a fiatalabb korosztály már csak passzívan ismeri a nyelvet. A szülők nem beszélnek anyanyelvükön gyerekeikkel, a nyelv presztízse nagyon alacsony. Kialakulóban van azonban egy olyan szülői réteg, amely otthon a gyerekeit udmurtra tanítja. Eközben a médiában is egyre gyakrabban lehet hallani az udmurt nyelv és kultúra megőrzésének fontosságáról. KOZMÁCS ISTVÁN is az udmurt nyelvvel foglalkozik tanulmányában (2: 201–216). Ő azonban az oktatás és az udmurt nyelv standardizált változatának kialakítása közötti kapcsolatot és egy a sajtóban terjedő nem standard jelenséget mutat be. Az oktatás fontosságát emeli ki PUSZTAY JÁNOS is, aki szerint az lehet az oroszországi uráli nyelvek utolsó mentsvára (2: 217–221). Mivel azonban az egykori nemzeti iskolákat megszüntették, a tantárgyak saját terminológiája is eltűnt. Először tehát azt kell újrateheríteni. PUSZTAY és munkatársai tíz tantárgy terminológiáját már elkészítették öt finnugor nyelvben. Néhány iskolában sikerült egy-két tantárgy anyanyelvű oktatását is bevezetni.

4. A konferencia két kötete valóban sokszínű. Számos érdekes esettanulmányt bemutatnak, elméleti-módszertani kérdést vitatnak meg, hasznosítható javaslatokat tesznek a szerzők. Valamennyi előadás értékes módon járul hozzá a standardról való gondolkodás és szemlélet fejlesztéséhez, a standard újraértékeléséhez.

SIKLÓSI BEÁTA
ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem

TÁRSASÁGI ÜGYEK

Emléktábla Végh József tiszteletére

Egykori tanítványa, Csillag Miklós javaslatára emléktáblát avattak Végh József tiszteletére Óriszentpéteren annak az iskolának a falán, amelyet az „Őrségbe menekülése” idején az ő kezdeményezésére építettek az egységes állami 8 osztályos általános iskolai képzés megvalósításakor. A megemlékezésen kiemelték, hogy Végh József egyéniségének és bölcsességének volt köszönhető, hogy a 20. század ötvenes éveiben a helyi felekezeti iskolák tanulóinak egy közösségbe olvasztása, integrálása súrlódásoktól mentesen történt.

Ennek a „menekülésnek” köszönheti tudományágunk, hogy ma van Őrségi és hetési nyelvatlaszunk (Akadémiai Kiadó, Budapest, 1959). Bár Végh tanár úr csak néhány évig

volt az Őrség polgára, befogadásáért érzett háláját, az itt lakók iránti szeretetét, a táj iránti nosztalgiáját haláláig megőrizte.

Az emléktáblát bensőséges ünnepség keretében a volt tanítványok, az Őrségi és hetési nyelvatlasz még élő adatközlői, Végh József gyermekei, a szombathelyi Magyar Nyelvészeti Tanszék egykori és jelenlegi tagjai, Őriszentpéter és az iskola képviselői jelenlétében avattuk fel 2017. szeptember 1-jén.

VÖRÖS OTTÓ

NYELVTÖRTÉNETI ADATOK

16. századi magyar nyelvű folyamodványok a Pozsonyi Kamara levéltárából

Közleményünkben négy dokumentumot teszünk közzé a 16. század nyolcvanas éveiből a Pozsonyi Kamara levéltárából, jegyzetekkel, értelmezésekkel, olvasatokkal ellátva. A levelek ugyan nem tartalmaznak dátumot, viszont a címzések oldalán a latin nyelvű hivatali bejegyzés – az ügyirat tartalmának rövid összefoglalása – tartalmazza a benyújtás dátumát. (A latin részeket nem közöljük.) Az iratok jelenleg az Országos Levéltár Magyar Kamara Archívumának Városi és kamarai iratok részlegében, az OL E554-es fondban található, amely a Jankovich-gyűjteményből származik. Ebben a fondban volt a helye eredetileg annak az iratnak is, amely jelenleg nem található, viszont betűhű formában közölte JAKUBOVICH EMIL a Szily-émlékkönyvben (JAKUBOVICH 1918). JAKUBOVICH kisebb közleménye Csángó folyamodvány 1585-ből címmel jelent meg, és a betűhű közlésen kívül amellelt foglalt állást, hogy írója vagy diktálója egy moldvai származású ember, a folyamodványban harmadikként említett „Gyaszý Juvan moduay” lehetett, és nyelvjárásának „csángó” jellege több ponton megmutatkozik a dokumentumban. JAKUBOVICH nézetét a csángókutató LÜKŐ GÁBOR is elfogadta (LÜKŐ 1936/2002: 50). BENDA KÁLMÁN, a Moldvai csángó-magyar okmánytár szerkesztője volt az, aki ezt az állítást megkérdőjelezte (vö. BENDA szerk. 1989: 74), mondván, hogy a csángónak vélt nyelvi sajátságok nem nyelvjárási, hanem helyesírás-történeti alapon magyarázhatók, mivel az adott levéltári he-